

Vergaderjaar 2000–2001

8 (R 1676)

Het verlenen van toestemming aan Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Constantijn Christof Frederik Aschwin der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Jonkheer van Amsberg om een huwelijk aan te gaan met Petra Laurentien Brinkhorst

Nr. 9

NOTA NAAR AANLEIDING VAN DE VERSLAGEN

Ontvangen 30 maart 2001

De regering heeft met instemming kennis genomen van het verslag van de Staten van de Nederlandse Antillen die geen bedenkingen hebben tegen het voorstel en van het verslag van de Staten van Aruba die accoord gaan met het voorstel.

Hieronder gaan wij in op de vragen die zijn gesteld in het verslag van de commissie uit de verenigde vergadering der Staten-Generaal.

De commissie heeft gevraagd of de mogelijke troonsopvolging de enige reden is voor indiening van dit voorstel en of het aanstaande lidmaatschap van Laurentien Brinkhorst niet evenzeer een reden voor indiening is.

De indiening van dit voorstel van rijkswet is gebaseerd op het voornemen een huwelijk aan te gaan van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Constantijn die krachtens de Grondwet behoort tot degenen op wie het koningschap kan overgaan. Die mogelijkheid is bepalend geweest voor de indiening van dit voorstel van rijkswet tot verlening van toestemming om het voorgenomen huwelijk aan te gaan.

Uit artikel 2 van de Wet lidmaatschap koninklijk huis vloeit voort dat echtgenoten van degenen op wie het koningschap kan overgaan, van rechtswege lid worden van het koninklijk huis met de bijbehorende ministeriële verantwoordelijkheid. Aan het lidmaatschap van het koninklijk huis zijn in de wetgeving bepaalde rechtsgevolgen verbonden.

Voorts heeft de commissie enkele vragen gesteld over titulatuur en naamgeving.

De commissie vroeg waarom de kinderen van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Constantijn en Laurentien Brinkhorst, die als verwanten van Hare Majesteit de Koningin in de tweede graad bij hun geboorte lid zijn van het koninklijk huis, niet de volledige titulatuur Prins/Prinses der Nederlanden, Prins/Prinses van Oranje-Nassau, Jonkheer/-vrouw van Amsberg krijgen. Verder vroeg de commissie waarom de regering niet heeft besloten de bruid in de Nederlandse adelstand te verheffen.

Ook vroeg de commissie hoe het creëren van nieuwe adellijke geslachtsnamen, zoals van Lippe Biesterfeld van Vollenhoven en Van Oranje-Nassau van Amsberg, zich verhoudt tot het beleid van de regering in het naamrecht waar nieuwe creaties met adellijke namen (nog) niet worden

toegestaan (Staatsblad 1997, nr. 463, Regels voor geslachtsnaamwijziging, artikel 2, derde lid).

Tevens vroeg de commissie of is overwogen voor alle betrokkenen te kiezen voor de titel Graaf/Gravin van Nassau, welke titel is gevoerd door Koning Willem I na zijn abdicatie en zoals nu in Luxemburg het geval is. Tot slot vroeg de commissie in dit verband of in geval van een huwelijk van (één van) de andere zonen van Hare Majesteit de Koningin gekozen zal worden voor dezelfde naamgeving als in het onderhavige geval.

De regering beantwoordt deze vragen als volgt.

De titulatuur «Prins der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Jonkheer van Amsberg» van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Constantijn blijft ongewijzigd. Kinderen uit zijn voorgenomen huwelijk zullen hun recht op erfopvolging verliezen zodra het koningschap overgaat op een verwant in de vierde graad. De regering acht het niet wenselijk dat er buiten de directe lijn van de grondwettelijke erfopvolging personen zijn die de titels «Prins der Nederlanden» of «Prins van Oranje-Nassau» dragen. Daarom is ervoor gekozen dat deze onderdelen van de titulatuur niet worden toegekend aan de genoemde kinderen die naar verwachting op enig moment in de vierde graad verwant zullen zijn aan de Koning.

De titel «Graaf/Gravin van Oranje-Nassau» brengt naar ons oordeel op de meest gepaste wijze de afkomst van de kinderen tot uitdrukking omdat het onderdeel «van Oranje-Nassau» deel uitmaakt van de titulatuur van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Constantijn en Hare Majesteit de Koningin.

Deze overwegingen gelden niet voor de titel «Graaf van Nassau».

De bepaling van titel en geslachtsnaam van de kinderen van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Constantijn berust niet op het Besluit van 6 oktober 1997, houdende regels voor geslachtsnaamwijziging maar op artikel 5, elfde lid, Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 2, tweede lid, van de Wet op de adeldom. Zoals in de memorie van toelichting is aangegeven, wordt hierbij per geval een afweging gemaakt. Dit houdt in dat de afweging ook in volgende gevallen gemaakt zal worden zodra dit aan de orde komt.

De echtgenote van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Constantijn wordt geen adeldom verleend. Dit sluit aan bij de praktijk die is ontstaan bij het huwelijk van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Margriet en de huwelijken van haar twee oudste zonen.

De commissie vestigt de aandacht op de passage in de memorie van toelichting waarin staat dat de kinderen van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Constantijn behoren tot de grondwettelijke erfopvolgers zolang zij behoren tot de kring van verwanten van de Koning in de tweede en derde graad. Zij acht het mogelijk dat deze kinderen gaan behoren tot de verwanten van de Koning in de eerste graad en vragen waarom deze mogelijkheid niet in de memorie van toelichting wordt genoemd.

De genoemde mogelijkheid is volgens het grondwettelijk stelsel niet uitgesloten. In de memorie van toelichting is uitgegaan van de meest gereede situatie vanuit dit moment bezien.

Ten slotte wijst de commissie op de bijzondere omstandigheid dat de bruid van de Prins een dochter is van een minister, die mede ministeriële verantwoordelijkheid voor het koninklijk huis draagt. Dit huwelijk leidt de commissie derhalve tot het onder ogen zien van de situatie waarin familierelatie en ministeriële verantwoordelijkheid kunnen samenvallen en de mogelijkheid dat in de toekomst een lid van het koninklijk huis tot de troon geroepen wordt die door het huwelijk verwant is aan een minister. De commissie vraagt in dit verband of de bewindslieden het denkbaar achten dat uit deze situaties een spanningsveld van staatsrechtelijke aard kan ontstaan.

De geschetste situatie zou inhouden dat de echtgenote van de Koning een familielid is van een minister. De ministeriële verantwoordelijkheid voor leden van het koninklijk huis (kamerstukken II 1999–2000, nr. 1, p. 5) brengt met zich mee dat een minister, in de praktijk meestal de minister-president, in de Kamers der Staten-Generaal verantwoording aflegt voor gedragingen van een lid van het koninklijk huis. De omstandigheid waarin het zou gaan om gedragingen van een familielid van die minister, zal ongetwijfeld als bijzonder worden ervaren. Een spanningsveld van staatsrechtelijke aard kan de regering hierin echter niet zien.

De Minister-President, Minister van Algemene Zaken,
W. Kok

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
K. G. de Vries

De Minister van Justitie,
A. H. Korthals